

ERDÉSZEK A TECHNIKAVÁLTÁS ELŐTT

Stádel Károly

A Kisalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság az ország egyik legkisebb erdőgazdasága. Területe mindössze 33 000 hektár. Ennek ellenére évi fakitermelése 180—200 ezer m³, ami elsősorban lágy lombos fafajokból tevődik össze.

Napjainkban, amikor a fa — mint fontos ipari alapanyag és nyersanyag — szerepe egyre nő, ezeknek a korábban iparilag kevésbé értékes fafajoknak is nagyobb a jelentősége (cellulózipar, papíripar, forgácslapgyártás stb.). A népgazdaság minden ágában növekvő igényeket kell kielégíteni. Ebből adódik, hogy az erdőgazdaságnak elsősorban maximálisan ki kell használni az üzemtervi előírások lehetőségét. Ami a megnövekedett feladatok megoldását hátráltatja, az, hogy a technikai színvonal — tekintettel az erőteljes munkaerő-csökkenésre — ma ezt nem teszi lehetővé. A munkaerő-csökkenést a fenti szempontok kielégítése érdekében csak korszerű, többcélú, speciális erdészeti gépekkel lehet ellensúlyozni. Növeli a szakma felelősségét még az is, hogy a területünkhöz tartozó termelőszövetkezetek, állami gazdaságok, s a vízügyi szervek az erdőgazdaságtól várják fakitermelési feladataik egy részének átvállalását. A népgazdaság szempontjából hasznos lenne, ha ennek az elvárásnak is eleget tudnánk tenni, mert ezen szektorok által megtermelt fa az ipari igényeknek megfelelően kerülne felhasználásra.

Az új gépek, gépsorok beszerzése, bevezetése, üzemeltetése magasabb szakmai képzettséget követel minden, szakmánkban dolgozó embertől.

A szakmunkások helyzete

Munkáslétszámunk alakulása rendkívül kedvezőtlen. Erdőgazdaságunk négy város vonzási körzetébe tartozik (Győr, Kapuvár, Csorna, Mosonmagyaróvár), amelyek iparosodása szívó hatást gyakorol a munkásállományunkra. A helyi termelőszövetkezetek is sok esetben magasabb keresetet és jobb munkakörülményeket kínálnak dolgozóiknak.

Az erdőgazdasági, az igen nehéz fizikai munka kategóriájába tartozik, s a munkák egy része káros az emberi szervezetre (vibrációs és zajártalom, időjárási viszontagságok, kullancs- és szúnyogveszély stb.). Ezek a körülmények mind nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy az erdei munkát nem tudjuk vonzóvá tenni a fiatalok körében. Az erdőgazdaság, felmérve szakmunkásigényét, évi 6—8 fő beiskolázását tartaná szükségesnek szakmunkásképző intézetbe. Ezzel szemben az elmúlt hat évben az 1. táblázat szerint alakult a beiskolázás.

A vállalat gondol a hosszú ideje nehéz fizikai munkát végző dolgozóira. Azokat olyan irányban igyekszik továbbképezni, hogy egyrészt mentesüljenek ez alól, másrészt majd az elkövetkező 5—10 év új technikai követelményeinek megfeleljenek. Ennek érdekében továbbképzésükről a 2. táblázat szerint igyekszik gondoskodni, az 1978. évben. A továbbképzésre alkalmas dolgozók kiválasztása komoly nehézségeket okoz, mivel a 741 fizikai dolgozónk közül 147 nő,

Szakmunkásbeiskolázás (fő)

Év	Középrigóci szakm.-képző intézet	Mátrafüredi szakm.-képző intézet	Szőcsény- pusztai szakm.-képző intézet	Összesen:
1972	—	—	3	3
1973	3	—	—	3
1974	—	—	2	2
1975	2	—	1	3
1976	1	1	—	2
1977	1	—	2	3
Összesen:	7	1	8	16

és 74 főnek nincs meg a 8 általános iskolai végzettsége. A fennmaradó 520 dolgozó közül 263 fő a fakitermelő, s közülük 173 fő szakmunkás, illetve házi tanfolyamot végzett motorfűrész-kezelő. A fizikai állományú dolgozók 2/3 része 40—50 éves kort már betöltötte és ők az ilyen irányú képzéstől már idegenkednek vagy arra hiányos felkészültségük miatt alkalmatlanok. A jövő többcélú erdészeti gépeinek rendkívül magas eszközértéke és műszaki igénye miatt, csak jól felkészült, gépészeti ismeretekkel rendelkező szakemberekre bízható. Ilyen szintű gépkezelővel sem mi — tudomásom szerint —, sem más erdőgazdaság nem rendelkezik. Ez veti fel bennem — mint erdősztechnikusban — a gondolatot, hogy a *technikaváltás időszakában azok az erdősztechnikusok, szakközépiskolát végzettek lehetnének hivatottak arra, hogy megfelelő gépészeti ismereteket elsajátítva, a jövő gépkezelői legyenek.* Az új technológiák

Fizikai munkások továbbképzése (fő)

Megnevezés	Traktor- vezetőnek	Traktor- gépkezelő- nek	Motor- fűrész- kezelőnek
Szakmunkásból	10	—	—
Traktorvezetőből	—	25	—
Segédmunkásból	—	—	25

alkalmazásával el kell, hogy mosódjanak a jelenlegi erdészkerületek határai, s az elengedhetetlen szakosodás maga után vonja kerületvezető erdészek célirányos képzését. Így a biológiai és műszaki beállítottságuktól függően, szakosított munkairányítói vagy gépkezelői munkakör betöltésére specializálódhatnak. Ennek kapcsán merül fel az erdészek jelenlegi továbbképzési rendszerének felülvizsgálata.

Az erdészek helyzete

Erdőgazdaságunknál dolgozó erdészek végzettsége és kormegoszlása a 3. táblázat szerint alakul. A táblázat tanúsága szerint, a foglalkoztatott 86 erdészből 42 fő 40 év feletti, közülük is 33 fő már az 50. életévét is betöltötte. 50 év felett négyen szereztek technikus képesítést, a többiek erdészeti szakvizsgát tett és szakiskolát végzett erdészek. Az ő korosztályuk a magasabb szintű továbbképzést nem igényli, szakmai szinten tartásukhoz elegendő a „Hagyományos kerületvezető erdészek továbbképző tanfolyam”-a. E tanfolyam ennek a célnak megfelel, de rövid időtartama és más funkciója miatt, nem lehet feladata az új technikára való felkészítés.

A 18—40 éves technikus korosztály az, akinek feladata lesz az új technológiák gyakorlati alkalmazása, az ehhez szükséges új ismeretek elsajátítása. Ők erre alkalmasak és igénylik is. Ezt jelenleg csak önképzéssel tudják megszerezni, mert szervezett formában erre lehetőségük nincs. Mivel más irányú képzés nem lehetséges, technikusaink közül egy fő mezőgazdasági intézményben indított növényvédő tanfolyamon, három fő pedig a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem felsőfokú vadgazdálkodási tanfolyamán vett részt. Az előbbi inkább mezőgazdasági ismereteket, az utóbbi magasabb fokú végzettséget biztosít. Ezért merem javasolni a jelenlegi továbbképzési rendszer felülvizsgálatát, s a szaktechnikus képzés beindítását, mert ebben látom a távlati célok megvalósításához a differenciált felkészítést. A szaktechnikus képzésben részt vevők, akik a kor magasabb szakmai követelményének megfelelnek, differenciált bérezés szabályai szerint, a szakmai színvonal és a végzett munka függvényében, magasabb jövedelemben részesüljenek. Ez feloldaná a jelenlegi „differenciálásból” adódó feszültségeket.

Az említett tényezőkön kívül új lehetőségeket teremtené az erdésztechnikusok számára az előremenetel, az erkölcsi elismerés tekintetében is. Jelenleg a vég-

3. táblázat

A Kisalföldi EFAG erdészeinek végzettség és kor szerinti megoszlása (fő)

Beosztás	18—29 év	30—39 év	40—49	50—60 év	Erdészeti szak- vizsga	Kétéves erdészeti szak- iskola	Erdészeti szak- közép- iskola	Techni- kum
Gyakornok	7	—	—	—	—	—	7	—
Beosztott erdész	2	—	—	—	—	—	—	2
Kerületvezető erdész	4	27	8	33	22	10	1	39
Rakodókezelő	3	1	1	—	—	—	—	5
Összesen:	16	28	9	33	22	10	8	46

zett technikusok zöme, mint kerületvezető erdész kezd dolgozni, és mint kerületvezető erdész vonul nyugállományba. A szaktechnikusi képzéssel mód nyílna az arra alkalmasabbak és rátermettebbek kiemelésére és ez a lehetőség fokozná az ambíciót és javítaná a végzett munka minőségét is.

Napjainkban minden fórumon a technikaváltás időszakáról hallunk. Az erdőgazdálkodásban dolgozók érzik is ennek sürgető szükségességét, de meg kell mondani, hogy az erre való felkészítés elmarad még a jelenlegi technikai színvonalától is. *Jó lenne, ha nem bevárnánk a technikát és utána tanulnánk, hanem mi készüljünk fel úgy, hogy annak fogadására képesek legyünk.*

634.0.72

A NEMZETKÖZI FAPIAC VÁRHTÓ ALAKULÁSA 1978-BAN ÉS A FAELLÁTÁS TÁVLATI BERUHÁZÁSI PROBLÉMÁI

Halász Aladár

Az Európai Gazdasági Bizottság fabizottsága 1977 októberében tartotta szokásos évi ülését. Ezen többek között megtárgyalták a nemzetközi fapiac 1978-ban várható alakulását, valamint Európa jövőbeni faellátásával összefüggő, beruházási problémákat.

Az európai fapiac 1978. évi kilátásai

A fabizottság 1978. évi piaci vitájára rányomta bélyegét az *általános gazdasági helyzet bizonytalansága*. Ezért az szokatlanul pesszimista hangulatú volt. A vita alapján 1978 folyamán Nyugat-Európában általában nyomott piacra, lanya keresletre, késői piacnyitásra, s az 1977. évi átlagnál alacsonyabb, az 1977 második félévi kötésekkel közel azonos árakra lehet számítani.

Ezen túlmenően a vitának számunkra különösen figyelemre méltó megállapításait a következőkben lehet összegezni:

Általános tendencia a fűrészáruáraknak és -árarányoknak a jobb minőségek javára, a gyengébb minőségek rovására történő, erőteljes széthúzása. E tekintetben jellemző pl., hogy Franciaországban az I—II. osztályú tölgy és bükk fűrészáru árát az utolsó néhány évben 30 %-kal emelték, a gyengébb minőségek ára viszont 20 %-kal csökkent. Ennek alapján — a gyengébb minőségű faanyagok ésszerű hasznosítása céljából — az 1979—80. évi árreform során, hazai viszonylatban is végre kell hajtani a fatermékáraknak a jelenleginél jóval erőteljesebb, minőség szerinti differenciálását.

A trópusi lombos fafajok piacát a fejlődő országok feldolgozókapacitásainak növekedése, a rönkimport-lehetőségek csökkenése, a rönk helyett a készáru (fűrészáru és furnér) növekedése, a fuvar költségek növekvő tendenciája, végül a piacok átrétegződése, a trópusi faanyagimportnak mindinkább a délkelet-ázsiai piacokra történő áttolódása jellemzi. Ennek alapján indokolt lesz hazai trópusi fapiaci politikánkat is felülvizsgálni, és módosítani: az eddigi kizárólagos